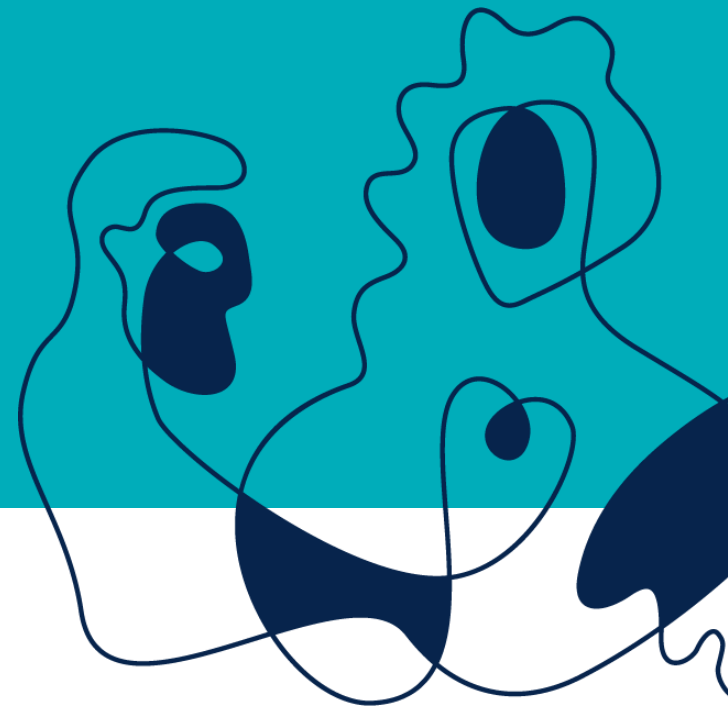

Vurderinger etter NML §§ 8-12 - landbrukssaker

Webinaret starter kl. 09.00

Statsforvalteren i Innlandet

19.05.2022

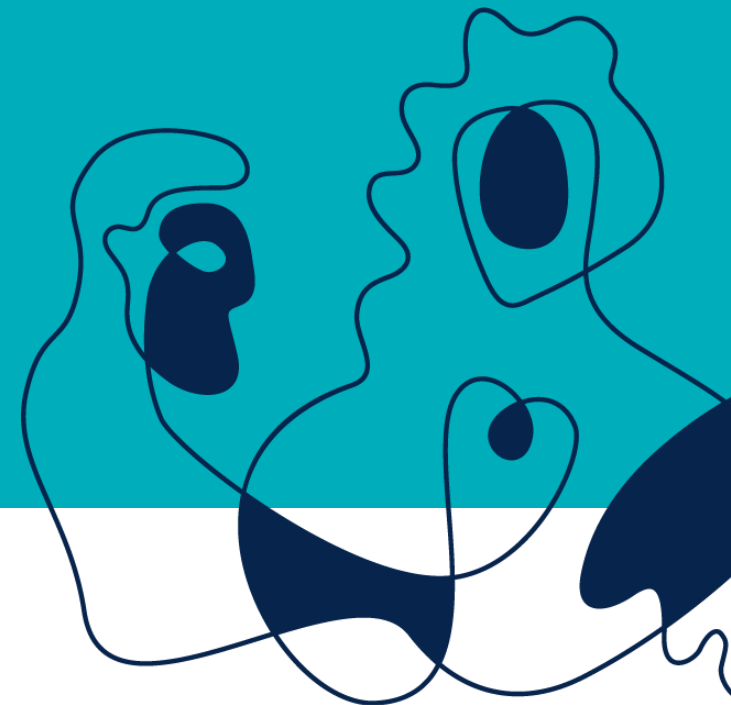
Hvordan gjøre gode naturmangfoldvurderinger i enkeltsaker?

Victoria Marie Kristiansen

Enhet for naturmangfold og verneområder

Statsforvalteren i Innlandet

19.05.2022

Kunnskapsgrunnlaget er grunnsteinen

§ 8

- Hvilket naturmangfold kan bli påvirket av et tiltak? Hva er relevant for den aktuelle saken?
- Hvilken tilstand har dette naturmangfoldet?
- Hvilke effekter har tiltaket på det aktuelle naturmangfoldet?
- Hva er den samla belastningen på enkeltarter, naturtyper og hele økosystemer? (§ 10)
- Kommer føre-var-prinsippet til anvendelse? Er det tilstrekkelig kunnskap om...? (§ 9)
- Hva er miljøforsvarlige teknikker og metoder? (§ 12)

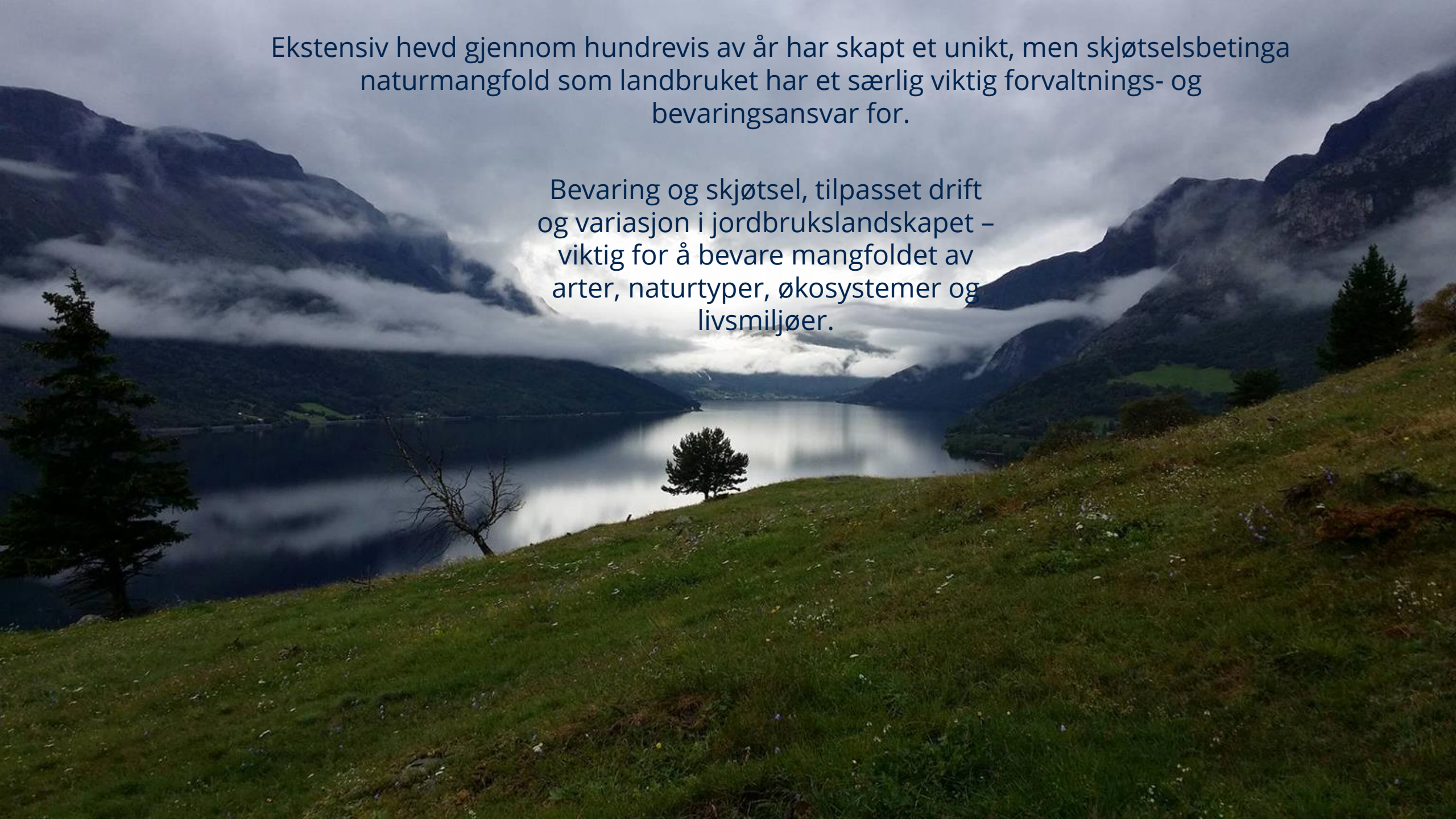
Kunnskapsgrunnlaget er grunnsteinen

- Størst fokus på påvirkninger/effekter for enkeltarter og enkeltforekomster av naturtyper.
- Oftest trua arter og trua naturtyper
- Økosystemer og samspillet med «triviell natur» også viktig
- Landskapsøkologi og elementer i landskapet stadig viktigere – funksjonsområder

Naturmangfold er en stor og viktig del av det norske landbruket – helhetstenking nødvendig

Ekstensiv hevd gjennom hundrevis av år har skapt et unikt, men skjøtelsbetinga naturmangfold som landbruket har et særlig viktig forvaltnings- og bevaringsansvar for.

Bevaring og skjøtsel, tilpasset drift og variasjon i jordbrukslandskapet – viktig for å bevare mangfoldet av arter, naturtyper, økosystemer og livsmiljøer.

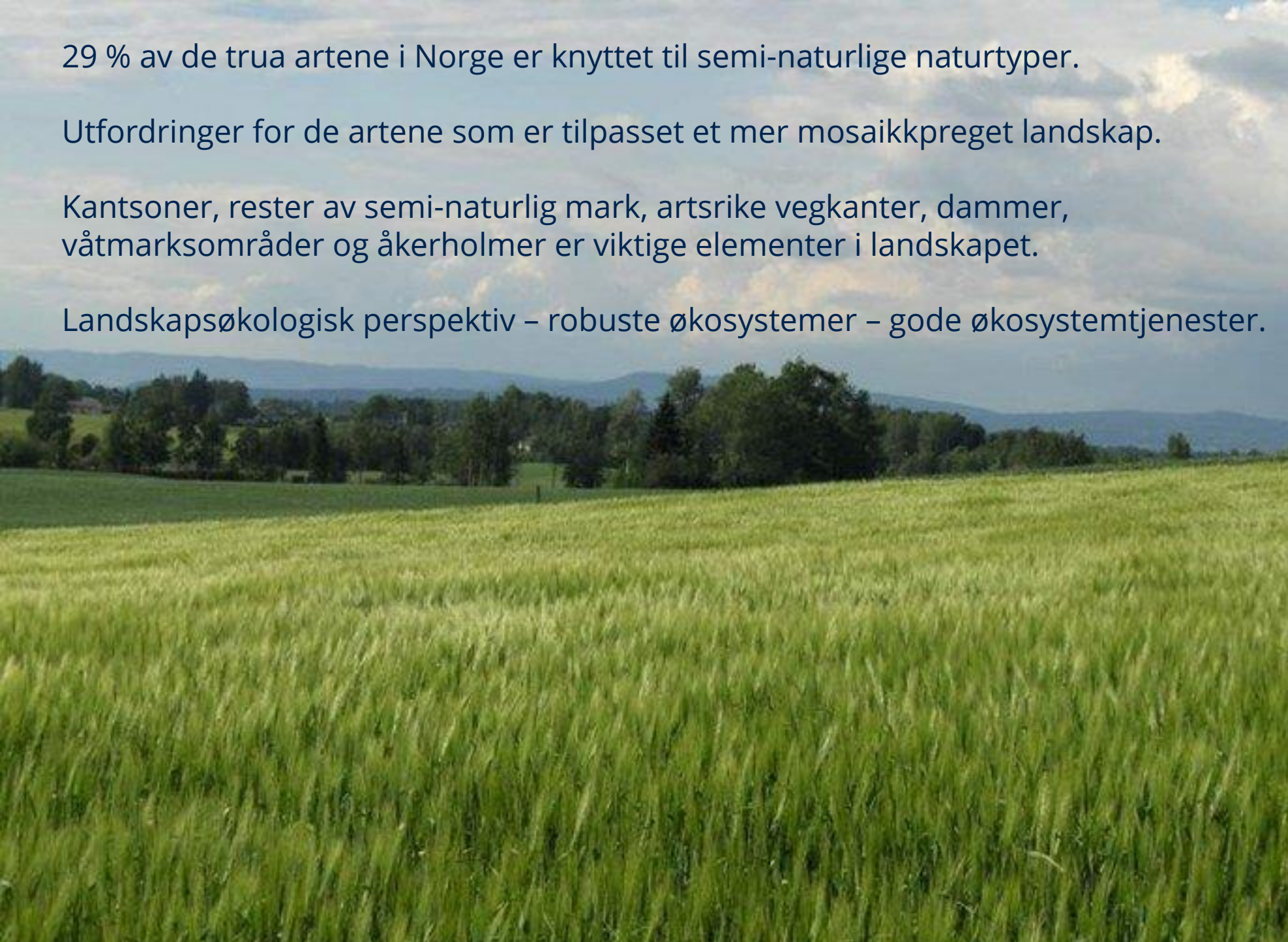

29 % av de trua artene i Norge er knyttet til semi-naturlige naturtyper.

Utfordringer for de artene som er tilpasset et mer mosaikkpreget landskap.

Kantsoner, rester av semi-naturlig mark, artsrike vegkanter, dammer, våtmarksområder og åkerholmer er viktige elementer i landskapet.

Landskapsøkologisk perspektiv – robuste økosystemer – gode økosystemtjenester.

Betydning for saken?

Hver sak har ulike naturverdier, hensyn, konsekvenser og muligheter for avbøtende tiltak/tilpasninger – vanskelig å svare ja/nei

MEN viktig at det gjøres grundige vurderinger i de sakene hensynet til naturmangfold er en reell problemstilling

OG at «varsellampene lyser» til rett tid, f.eks. ved PA, UN, trua arter, trua naturtyper osv.

Omfanget av vurderingene må stå i forhold til hvor store konsekvenser et tiltak vil kunne ha for naturmangfoldet.

Hvordan vurdere i en enkeltsak?

Hva slags tiltak har jeg?

- Hvor omfattende er tiltaket? Vil det kunne gi store og varige endringer m.m.?

Avgrense tiltaksområdet og influensområdet.

- Sammenheng med tiltakets omfang hvor stort areal som inngår i influensområdet.

Hvilket naturmangfold kan bli påvirket og hva er relevant for tiltaket?

- Hva er registrert innenfor tiltaksområdet? Art, naturtype, økosystem?
- Blir registreringene berørt av tiltaket og blir alle registreringer berørt? Er det naturmangfold utenfor tiltaksområdet som kan bli berørt?

Hvilken tilstand har det berørte naturmangfoldet?

- Trua art? Prioritert art? Fredet art? Nær trua art? Hensynskrevende art?
- Utvalgt naturtype? Trua naturtype? Sentral økosystemfunksjon?

Hvilke effekter har tiltaket på det berørte naturmangfoldet?

- Hvilken verdi har naturmangfoldet? Lokal verdi, regional verdi eller nasjonal verdi? Stor forvaltningsmessig verdi?
- I hvor stor grad blir naturmangfoldet berørt? Hva er konsekvensene av tiltaket og hvor alvorlige er de?

Hvordan vurdere i en enkeltsak?

Hva er den samla belastningen?

- Finnes det andre tiltak som påvirker det samme naturmangfoldet og som til sammen gjør at belastningen blir for stor?
- Tidligere og fremtidige tiltak (bit-for-bit)?

Er kunnskapsgrunnlaget godt nok? Eller er det usikkerhetsmomenter?

- Om hvilket naturmangfold som blir berørt
- Virkninger/konsekvenser/effekter og andre forhold/tiltak (samla belastning)

Finnes det alternative løsninger?

- Mulighet for tilpasninger?
- Avbøtende tiltak?

Oppsummering:

Bør tiltaket gjennomføres, endres eller stoppes?

Vurderinger opp mot andre hensyn.

Nydyrking

- Hva innebærer søknaden? Hvor stort areal skal nydyrkes, hva slags type område er det?
- Avgrens tiltaksområdet og influensområdet ut fra omfanget på nydyrkingssøknaden.
- Sjekk relevante databaser og finn ut hva som er registrert.
- Hvordan vil nydyrkingen påvirke **arter/naturtyper**?
- Hvordan vil nydyrkingen påvirke **økosystemene**?
- Hva slags **landskapsøkologisk funksjon** har området som skal nydyrkes (eks. leveområde, spredningskorridor, skjulested)?
- Finnes det andre tiltak som påvirker de samme artene, naturtypene og økosystemene? Hva er den **samla belastningen**?

Nydyrkingsforskriften § 5: «Ved avgjørelsen skal det legges særlig vekt på hvilke virkninger tiltaket kan påregnes å få for natur- og kulturlandskapsverdiene...»

Nydyrking

Andre relevante vurderinger:

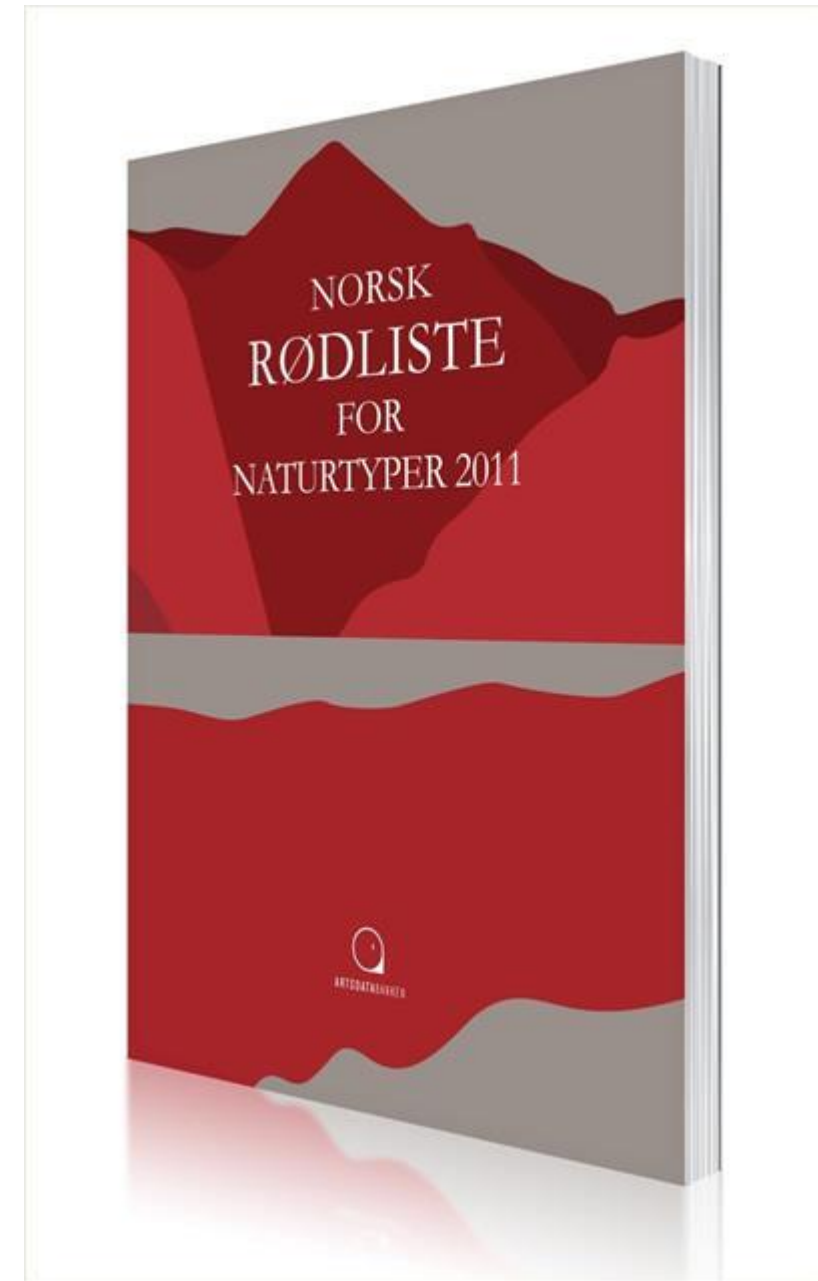
- Er det mulig med tilpasninger/avbøtende tiltak? F.eks. redusere areal? Nydyrking i flere etapper? Etablering av kantsoner, åkerholmer eller andre landskapselementer o.l.?
- Vil nydyrkingen påvirke vann og vassdrag?
- Må området planeres? Hvilke effekter har i så fall det?
- Hvor havner «avfallet» fra rydding av nytt jordbruksareal (stein, røtter m.m.)? Vil ryddingen påvirke naturmangfold?

Ravinedaler (VU – sårbar)

«Betydelig nedgang i forekomstareal siste 50 år, særlig knytta til nye driftsmetoder og bakkeplanering i landbruket»

- Bakkeplanering i forbindelse med nydyrking har påvirket ravinedalene i stor grad, bl.a. gjennom kunstig drenering for å kontrollere erosjonen.
- Lagring av rydningsmateriale fra nydyrkingsarealer (stein/røtter), samt lagring av avfall og masser har også vært vanlig.
- Truete og verdifulle landskap – komplekst og dynamisk
- De naturlige erosjonsprosessene fremmer artsmangfoldet

Landbruksveger

Hva slags tiltak er det? Utbedring/oppgradering av klasse? Ny veg? Lengde/bredde?

Avgrens tiltaksområdet og influensområdet.

Sjekk relevante databaser og finn ut hva som er registrert.

Hvordan vil landbruksvegen påvirke **arter/naturtyper**?

Vil landbruksvegen kunne føre til at områdets **landskapsøkologiske funksjon** endres/forringes (eks. oppsplitting av leveområde, reduksjon av habitat m.m.)? Effekter for **økosystemer**?

Finnes det andre tiltak som påvirker de samme artene, naturtypene og økosystemene? Hva er den **samla belastningen**?

Landbruksveger

Finnes det andre alternativer? Er det mulig med tilpasninger?

- Omlegging, justering av trase?
- Avbøtende tiltak for enkeltarter?
- Bredde på vegen, kvalitet/vegklasse?
- Midlertidig veg? Mulighet for tilbakeføring?

Typisk problemstilling er f.eks. forekomst av dragehode (prioritert art) – forskrift forbyr ødeleggelse av enkeltindivider av arten.

Avhengig av å kunne finne gode alternative løsninger og avbøtende tiltak.

Tilskudd til drenering

«Tilskudd kan ikke gis der tiltaket medfører vesentlig skade for annen eiendom og naturmangfold...»

- Tilskudd til drenering av jordbruksareal som er tidligere grøftet eller planerte arealer.
- Fuktige områder kan i mange tilfeller ha viktige økologiske funksjoner i jordbrukslandskapet, særlig der fulldyrka mark ligger i tilknytning til våtmarker og vassdrag.
- Vær obs på at dreneringstiltak kan ha konsekvenser for naturmangfold også utenfor den fulldyrka marka.
- Vi ønsker oss slike vurderinger 😊

Spørsmål?

Takk for oss 😊

Statsforvalteren i Innlandet

Facebook Statsforvalteren i Innlandet
Nettside www.statsforvalteren.no/in